

УДК 747:643(045)

В. Я. Маланюк*кандидат архітектури**доцент кафедри дизайну середовища**Київський національний університет культури і мистецтв*

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ВНУТРІШНЬОГО ПРОСТОРУ ЖИТЛОВОЇ КІМНАТИ У СТУДЕНТСЬКОМУ ГУРТОЖИТКУ

Анотація: у статті досліджено різні аспекти дизайну житлової кімнати у студентському гуртожитку, визначено прийоми візуального збільшення простору.

Ключові слова: дизайн інтер'єру, студентський гуртожиток.

Постановка проблеми. Проблема створення гармонійного, психологічно комфортного середовища, придатного як для праці, так і для відпочинку є особливо актуальною для організації внутрішнього простору житлової кімнати у студентському гуртожитку. Студентам, які мешкають у сучасних вітчизняних гуртожитках, часто бракує житлового простору. У невеликих приміщеннях їм доводиться ночувати, снідати, вечеряти, відпочивати та працювати (зокрема виконувати свої курсові роботи та домашні завдання). Тому в основу планування житлової кімнати покладено поділ на такі функціональні зони, як: спальна, обідня, робоча. За умови використання якнайменшої кількості матеріальних ресурсів і без можливості перепланування, головна роль у питанні удосконалення та гармонізації мінімального житлового середовища, яке покликане нести відразу декілька функцій, покладається на засоби дизайну.

Мета статті. Основною метою статті є формулювання особливостей організації внутрішнього простору житлової кімнати у студентському гуртожитку, визначення методів гармонізації й удосконалення середовища проживання студентів засобами дизайну.

Аналіз літератури з проблеми дослідження. Різним теоретичним і методичним аспектам вирішення проблем житлового середовища присвячена велика кількість наукових досліджень як у нашій країні, так і за кордоном. Зокрема проблематика гуманізації житлового середовища, соціології, психологічного комфорту проживання висвітлена у працях таких науковців, як: М. Ф. Александрова, С. Е. Габідуліна, В. Е. Гордін, М. Є. Хейдметс, Н. В. Паніна.

Питаннями типологізації й об'ємно-планувального проектування житлових будинків і квартир займалися В.Г. Волів, Л.П. Лавров, К. К. Карташова, М. Ю. Федорова, Ю. Д. Губернський, А. В. Рябушина.

Розвиток спеціалізованих типів житла представлено в роботах Р. П. Абрамової, Л. А. Курочкина, А. П. Ольхової, П. Г. Рудакова, Т. Н. Бармашіної.

Заслуговують на увагу окремі статті низки авторів К. В. Чабан і О. П. Олійник [7], О. Ю. Повидиш [5], Л. Р. Гнатюк і М. Л. Драга [2], які розкривають різні аспекти організації внутрішнього простору студентських гуртожитків.

Загальні прийоми, які допоможуть зорозв'язати простір, викладено у монографії В. А. Ахремко, присвяченій використанню різноманітних стилів в умовах інтер'єру типової квартири, що є актуальним і для гуртожитків [1].

Основна частина. Гуртожиток – споруда з кімнатами для тимчасового сумісного проживання студентів або сезонних робітників, яке може стати постійним для робітників того чи іншого підприємства або установи. Як правило, такий тип житлового простору представлений одною або декількома кімнатами, а загальні кухня, духова та туалет перебувають у спільному користуванні.

Рівень комфорту у гуртожитках є достатньо низьким і залежить від конкретних умов. Житлова чарунка для одиноких студентів містить дві-чотири житлові кімнати для проживання у кожній із них двох-трьох чоловік (12-18 кв. м), має загальну вітальню та компактний (часто суміщений) санвузол з душовим піддоном, умивальником і унітазом. Житлова чарунка для сімейної молоді являє собою малометражну квартиру з кухнею або кухнею-нішею.

За своїм розплануванням гуртожитки бувають *коридорного* та *квартирного* типу. Гуртожитки коридорного типу з кухнею, ванною та санвузлом у кінці коридору кожного поверху є застарілим типом і у наш час, як правило, не проектуються. Нині більш популярним і сучасним є гуртожиток квартирної типу, у тому числі і для одиноких студентів.

Сучасні студентські гуртожитки відрізняються один від одного залежно від багатьох факторів. Студентське комунальне житло залежно від характеру заселення й умов проживання поділяють на групи:

- *звичайні студентські гуртожитки*; у дану групу входять такі об'єкти: звичайний гуртожиток, гуртожиток готельного типу, квартирні будинки, студмістечки різної комплектації;

- *комунальне студентське житло хаотичного характеру заселення*, що на практиці являє собою приватне наймання кімнати або квартири у житловому будинку;

- *студентське комунальне житло з підвищеним рівнем контролю*; у дану групу входять такі об'єкти: барак, казарма, військовий гуртожиток, інтернат, монастир, пансіонат, учбово-виправний заклад;

- *пересувне студентське комунальне житло*: гуртожитки-трейлери різноманітної комплектації, які можуть групуватися у своєрідні трейлерні студмістечка, а також великі загальні палатки або палаткові студмістечка [5; с. 108].

Мінімальна норма житлової площі у гуртожитках становить 6 кв. м на людину, що значно нижче, ніж у квартирних житлових будинках. Це пов'язано з тимчасовим характером проживання та винесенням низки функціональних процесів у приміщення культурно-побутового обслуговування [4; с. 51].

У пункті 2.43 ДБН В.2.2-15-2005 «Будинки і споруди. Житлові будинки. Основні положення» зазначається, що «житлові кімнати гуртожитків проектують із розрахунку заселення не більше трьох осіб при площі не менше 8 м² на кожного мешканця, а для аспірантів – на одну-дві особи при площі не менше 10 м² на кожну» [3; с. 6].

Серед основних прийомів організації внутрішнього простору кімнати у гуртожитку вирізняють:

- вільне розпланування;
- улаштування багатофункціонального простору шляхом використання меблів-трансформерів, вбудованих меблів;
- декор простору за рахунок активної участі кольору та світла.

У маленькому приміщенні неминуче з'являється відчуття замкнутості, яке потребує нейтралізації. Тому основним завданням є створити умови для психологічного комфорту мешканців і візуально розширити простір за допомогою кольору, світла та меблів.

Загальні прийоми зорового збільшення простору передбачають: правильне розмежування простору з чітким виділенням функціональних зон; використання мінімального набору меблів; раціональність системи зберігання; звільнення інтер'єра від зайвих деталей і декору – прикрашаючи невеликі кімнати, акцент слід робити на чомусь одному: багате оздоблення передбачає більш лаконічні меблі і навпаки. Доцільним є використання вбудованих шаф. Зменшуючи довжину кімнати всього на 60-70 см, вони дозволяють повністю позбутися розкиданих речей [1].

Роль кольору. Існує поширена думка, що білий колір візуально збільшує будь-який об'єкт, проте, у випадку з кімнатою у гуртожитку цей принцип працює з точністю навпаки. Для того, щоб надати невеликому приміщенню додатковий об'єм, необхідно використати світле, проте не сліпучо біле опраядження стін і віконних відкосів. Доволі складно зробити кімнату більш просторою за рахунок контрастного поєднання кольорів, натомість тут допоможе м'яка пастельна гама. Висоту приміщення візуально можна збільшити за допомогою шпалер у вертикальну смужку.

Залежно від того, якого кольору віконні відкоси, стільки світла потраплятиме до кімнати. Великі однорідні площини й кольорові акценти – саме те, що потрібно. Один яскраво-червоний диван – кращий вибір, ніж диван у смужки чи квіточки. Якщо ліжок декілька, то можна накрити їх однаковими тканинами – задля цілісного сприйняття інтер'єру. У невеликих приміщеннях доцільно орієнтуватися на великі плями та глянцеві площини.

Можливості світла. Чим світлішою є кімната, тим більш просторою вона виглядає. Створювати зайву інтимну напівтемряву у невеликих приміщеннях небажано. У випадку, коли сонце не створює спеку, слід користуватися денним світлом максимально. Застосування багаторівневого освітлення є досить дорогим, тому для збільшення його яскравості можна повісити на стіну дзеркало.

Значення меблів. Основний прийом збільшення простору за рахунок меблів здійснюється за принципом «чим менше, тим краще». Головний інструмент для створення оптичної ілюзії в інтер'єрі – дзеркало. Приземкуваті меблі зорозово збільшують висоту кімнати, а вузькі вертикальні предмети інтер'єру (наприклад, ніші) впливають на сприйняття площі.

У малих приміщеннях велику роль відіграє декорування. Дрібні речі варто групувати так, щоб на перший погляд дрібний декор сприймався як одна велика пляма. Розміщені по всій кімнаті, вони будуть її захаращувати. Краще повісити велику картину, ніж три менші.

Для того, щоб візуально збільшити простір слід використовувати предмети максимально скромні, бажано негроміздкі та спрощеного дизайну. Підійдуть меблі білого кольору або пастельних тонів, прозорі (зі скла, акрила, «дротяних» конструкцій або з наскрізними отворами), або такі, що відбивають світло – з металу або просто покриті фарбою «металік». Предмет на високих ніжках – диван, кухонний буфет, ванна – змусить приміщення здаватися більшим, оскільки збільшить видиму площу підлоги. Схожий ефект створюють і низькі меблі – більше простору зверху, і стеля здається вищою; до того ж низька обстановка мінімізує те, що знаходиться на рівні очей. Проте, іноді варто віддати перевагу високим, вузьким меблям: шафи такої форми займуть меншу площу підлоги, а помістяться в них та сама кількість речей. Ще одне раціональне рішення «просторової» проблеми – відкидні ліжка та ліжка у два яруси.

Дзеркало та скло – життєво важливі компоненти композиції кімнати студентського гуртожитку. Вони максимізують світло та простір, розсувають стіни та стирають межі, освітлюють темні кутки і дають відчуття прозорості. Ключовий принцип – ретельно вибирати місце розташування: дзеркало, розташоване навпроти вікна, збільшить максимальну кількість денного світла;

альтернатива – помістити дзеркало поблизу світильника, щоб відбите світло розлилося по кімнаті. Найбільш вражаючий спосіб використання дзеркал – закрити стіни великими полотнами без швів. Меблі також можна використовувати як дзеркало, що відображає навколишній простір [6].

Важливість використання фактур. Для того, щоб простір приваблював на всіх рівнях – не лише візуальному, але фізичному й емоційному - він повинен задовольняти як зір, так і дотик. Значення фактури стає надзвичайно суттєвим, коли кількість кольорів обмежена і (або) використовуються переважно білі або дуже бліді відтінки для посилення відчуття простору. Фактура підсилює або навіть бере на себе повноваження кольору, з точки зору розпланування та визначення різноманітних зон, робить приміщення більш цікавим і витонченим. Використання правильної фактури може врятувати кімнату від відчуття невиразності. Фактури, що змушують кімнату здаватися більшою, ті, які відбивають світло: гладкі та блискучі. Нерівні, матові фактури, навпаки, світло поглинають. Велика кількість гладких фактур здатна залити кімнату світлом, а доповнивши їх грубими, вузлуватими або нерівними поверхнями, можна забезпечити інтер'єру характер, комфорт і контрастність.

Вибір рисунка. З рисунком пов'язані складнощі: узорні площини можуть змусити маленькі кімнати здаватися крихітними, а великі – тісними та захаращеними. Важливо пам'ятати, що рисунок є скрізь: в геометрії оформлення вікна, горизонтальних лініях низького дивану, у текстурі натурального дерева, квадратах і прямокутниках країв дзеркал і картинних рам.

Саме рисунок створює візуальні центри, привабливі для ока образи, надає інтер'єру яскравість. У деяких випадках він здатний навіть змінити сприйняття розмірів кімнати, примушуючи її здаватися вище або ширше, ніж вона є насправді. Різні ефекти можна створювати різними типами рисунка: дрібним і тонким або крупним і енергійним. Так, смуги корисні для того, щоб окреслити або навіть змінити простір. Вони можуть бути однотонними або багатобарвними, вузькими чи широкими, частими або рідкими. Інші геометричні й абстрактні рисунки класифікуються від простих до складних – від плям або ритмічних мотивів до складних, що повністю заповнюють площину та справляють сильне враження.

Рисунок у невеликих приміщеннях. При виборі рисунка для обмеженого простору дуже ретельно слід віднестись до його пропорцій: дрібний рисунок доцільно використовувати у малих кімнатах, а великий – у великих. Маленький простір легко зруйнувати великим яскравим рисунком, хоча іноді незначна «порція» великомасштабного рисунка виглядає ефектно – естамп на одній стіні, або подушка чи шторка, що «кидаються у вічі». Дрібний рисунок є власне

рисунком лише поблизу, на віддалі він сприймається просто як домінуючий колір, створюючи тим самим доповнення до інтер'єру.

Висновки. Виявивши особливості організації внутрішнього простору житлової кімнати у студентському гуртожитку, а саме необхідність візуального збільшення простору без перепланування, було визначено прийоми удосконалення інтер'єру засобами дизайну: за допомогою кольору, світла, меблів, фактури та рисунку.

Література

1. *Ахремко В.А.* Стили интерьера в дизайне типовых квартир / В. А. Ахремко. – М.: Эксмо, 2014.
2. *Гнатюк Л.Р.* Особливості формоутворення модульних меблів-трансформерів / Л.Р. Гнатюк, М.Л. Драга // Теорія та практика дизайну. – 2013. – Вип. 3. – С. 15-22.
3. *ДБН В.2.2-15-2005.* Будинки і споруди. Житлові будинки. Основні положення.
4. *Змеул С.Г., Маханько Б.А.* Архитектурная типология зданий и сооружений: Учеб. для вузов / С. Г. Змеул, Б. А. Маханько. – М.: Архитектура-С, 2007. – 240 с.
5. *Повыдыш О.Ю.* Внутреннее благоустройство оптимальных моделей студенческого коммунального жилья / О. Ю. Повыдыш // Вісник ХДАДМ. – 2009. - №7. – С. 107-112.
6. *Соррел К.* Пространство и свет в современном интерьере / К. Соррел. - М.: Кладезь-Букс, 2007. – 144 с.
7. *Чабан К.В., Олійник О.П.* Прийоми трансформації житлового простору студентського гуртожитку в гуртожиток сімейного типу / К. В. Чабан, О.П. Олійник // Сучасні проблеми архітектури та містобудування. – 2011. - №28. – С.185-189.

Аннотация

В статье исследуются разные аспекты дизайна жилой комнаты в студенческом общежитии. Определены приемы визуального увеличения пространства.

Ключевые слова: дизайн интерьеров, студенческое общежитие.

Annotation

In the article the different aspects of design of dwelling room in a student dormitory are researched. The receptions of visual increase of space are defined.

Keywords: design of interiors, student dormitory.